

Зеленкова В. А.

аспірантка

Національний авіаційний університет

МОРФОЛОГІЯ ТА ЕВОЛЮЦІЯ ПРОСТОРУ ДИЗАЙНУ ІНТЕР'ЄРІВ АЕРОВОКЗАЛІВ ЗА ЧАСІВ СРСР (1922 – 1991 рр.)

Анотація. Досліджено зміну форм, матеріалів та еволюцію простору дизайну інтер'єрів в радянських аеровокзалів (1922 – 1991 рр.). Виявлено поділ морфологічного та еволюційного простору дизайну радянських інтер'єрів на шість періодів.

Ключові слова: аеровокзал, дизайн інтер'єрів, морфологія, радянський період.

Аннотация. Зеленкова В. А. *Морфология и эволюция пространства дизайна интерьеров аэровокзалов во времена СССР (1922 – 1991 гг.).* Исследовано изменение форм, материалов и эволюцию пространства дизайна интерьеров в советских аэровокзалах (1922 - 1991 гг.) Выведено разделение морфологического и эволюционного пространства дизайна советских интерьеров на шесть периодов.

Ключевые слова: аэровокзал, дизайн интерьеров, морфология, советский период.

Annotation. Zelenkova V. A. *Morphology Evolution of space and the interior design air terminals in periods USSR (1922 - 1991 years).* Changing forms of research, materials and evolution of space design interiors in Soviet air terminals (1922 - 1991 years) Been identified morphological and evolution of space Soviet design interiors for six periods.

Key words: air terminals, design interiors, morphology, Soviet period.

Постановка проблеми. Дослідити морфологічної еволюції простору дизайну інтер'єрів радянських аеровокзалів (1922 – 1991 рр.).

Зв'язок роботи з науковими програмами. Дана робота має зв'язок з науковою програмою Національного авіаційного університету України, кафедри комп'ютерних технологій дизайну, тема «Засади формування гармонійного предметно - просторового середовища міських утворень» №83/10.03.03. у відповідності з галузевим НДР.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Певним аспектам архітектурного планування, будівництва, реконструкції та рішення внутрішнього планування аеровокзалів присвячено значну кількість наукових робіт радянських вчених: **Безбородова С.** – еволюцію розвитку аеровокзалів комплексів в Росії [1]; **Вікторов Б.** – питання функціонально-технологічного призначення наземних споруд, їх місцем на генплані аеропорту, архітектурно - планувальних та конструктивних рішень [2]; **Кожевін Н.** - методиці проектування аеровокзалів та характерні риси архітектурної композиції споруд станцій [3]; **Комський М.** – рекомендації стосовно реконструкції та розширення споруд аеропортів, створення об'ємно - планувальних рішень об'єктів, розширення пасажирського, вантажного та допоміжного комплексу аеропортів та впровадження інновацій в архітектурному будівництві аеровокзалів [4]. В статті Олійник О., Пилевої В. висвітлюють еволюцію та морфологію інтер'єрів аеровокзалів в процесі розвитку [5].

Дані дослідження не відповідають сучасним вимогам в дизайні інтер'єрів аеровокзалів та на жаль, не висвітлюють використання прийомів використання національної тематики в дизайні аеропортів та аеровокзалів.

Мета роботи: дослідити морфологічну еволюцію дизайну інтер'єрів радянських аеровокзалів.

Виклад основного матеріалу. Досліджено історичні фактори, що вказують на те, історія будівництва радянських аеропортів бере свій початок після Першої Світової війни. Це співпало з офіційним заснуванням СССР у 1922 р. та поділяється на чотири періоди: перший період розпочався з 1922 р. по 1950 р., другий період з 1950 р. по 1960 р., третій період починаючи з 1960 р. по 1975 р., четвертий період з 1975 р. по 1991 р. Будівництво та розбудова аеровокзалів проходила поступово і залежала від економічних, політичних, соціальних та інших чинників.

Морфологічні форми аеровокзалів першого періоду починаючи з середини 30-х та до 50-х р., що виповненні у стилі конструктивізм. Прямокутні, невибагливі та лаконічні форми притаманні одному з перших аеровокзалів Москви побудований на Ходинському полі (типовий проект 1 покоління аеровокзал «Центральний»), що побудований у 1931-1932 рр (табл.1).

З об'єднанням Радянського Союзу почався окремий від Європи період розвитку аеропортів та аеровокзалів. Аеровокзали першого періоду були 1-2-ох поверховими, невеликими за розмірами збудовані з розповсюдженого матеріалу на той час, деревини, з типовими для дерев'яних зрубів архітектурою, що

Надійшла до редакції 18.09.2012

робило їх схожими на живі будинки. Такий вид будівель економічно - обґрунтовано використовували в районах Сибірі та Крайньої Півночі, довгий час. (Сахалін в Росії). Перший період характерний перевагами простоти у плануванні, лаконічності форм та компактності полегшувала перебування пасажирів в аеротерміналах.

Стрімкий розвиток промисловості вплинув на зміну швидкості життя людей, що призвело до популярності авіаційного транспорту, тому в 30-х рр. XX століття аеровокзали вимагали спеціальної конструкційної форми. Одночасно були закладені основи проектування, технології обслуговування пасажирів та сучасної термінології. Популярність авіаційного транспорту призводить до планування будівель у вигляді літака та простих прямокутників. Морфологічні форми аеровокзалів першого періоду починаючи з середини 30-х та до 50-х р. вивчені у стилі конструктивізм.

На відміну від планувальної структури першого покоління в другому, планувальна структура будинку поступово приблизилась до сучасної: з'явилися зали очікування із зручними кріслами, столи довідок, каси та реєстраційні відділення, різноманітні підприємства сервісу.

Архітектурне планування більшості аеропортів дозволяло слідкувати за літаками з балкона чи з авіаперону, за формою схожий на скверик. Більшість аеро-

вокзалів цього періоду вирізняються прямокутністю, типовістю, монументальністю, величиною та важкістю в архітектурній формі (Бориспіль).

Архітектурно-планувальне рішення аеровокзалів періоду з 1950 р. по 1960 рр. підпорядковане технологічній схемі обслуговування пасажирів, організацій їх посадки у літак. Головним приміщенням операційна зала та площа. Об'ємно-планувальна структура пасажирських приміщень повинна відповідати прийнятій для певного аеропорту схемі планування перону. В планувальну структуру аеровокзалу включають наземні чи підземні галерейні переходи та спеціальні павільйони, які пов'язанні з літаками, стаціонарними критими типами на рівні 2-го поверху будівлі (Єреван) (табл.1).

Четвертий період з 1970 р. по 1991 рр. відрізняється швидким ростом авіаперевезень, які аеровокзали фізично не могли обслуговувати. Із збільшенням обсягу перевезень в кінці 80-х років майже всі аеровокзали потребували реконструкції та розширенні пропускної спроможності. Так аеровокзал Домодедово складався з двох рівневої привокзальної площі та телескопічного трапу, що примикав до вокзалу (Ханти-Мансійск) (табл.1). В архітектурі та інтер'єрах починають використовувати національний стиль та дизайн в інтер'єрах пасажирських просторів. Наступні періоди розвитку аеровокзалів та пасажирських просторів набувають нового інтернаціонального використання.

Таблиця 1

Морфологія та еволюція простору дизайну інтер'єрів аеровокзалів за часів СРСР (1922 – 1991 рр.)

№ п/п	1922-1950	1950-1960	1960-1970	1970-1991
Періоди	1922-1950	1950-1960	1960-1970	1970-1991
Країна	Росія	Бориспіль	Єреван	Ханти-Мансійск
Приклади дизайну інтер'єрів аеровокзалів				

Висновки. Аналіз морфології та еволюції простору дизайну інтер'єрів аеровокзалів за часів СРСР (1922 – 1991 рр.) виявив, що при проектуванні інтер'єрів аеровокзалів відрізнялось за шістьма періодами у: кольорі, формі, національному, державному та радянському дизайні декоративних орнаментів, малих архітектурних форм, синтезу мистецтв.

Подальший напрямок дослідження. Необхідність дослідити морфологію та дизайн аеровокзальних просторів після розпаду СРСР у країнах СНД.

Література:

1. Безбородова С. Эволюционное развитие аэровокзальных комплексов в России // АСД. Архитектура Стр-во. Дизайн. – 2004. - №4 (44). – С. 28-31.
2. Викторов Б.И. Специальные сооружения и здания аэропортов: Учеб для студентов вузов. – М.: Транспорт, 1978. – 365 с.
3. Кожевин Н.В. Аэровокзалы: Учеб для ВТУЗов. – Л.- М.: ОНТИ, 1937. – 149 с.
4. Олійник О.П., Пилева В.А. Еволюція та морфологія інтер'єрів аеровокзалів в процесі розвитку. Проблеми розвитку міського середовища / Наук. – техн. збірник.-К.: НАУ, 2009. - Вип.1. - С. 25 -29.
5. Писков М.Г. Аэровокзальные комплексы аэропортов. – М.: Воздушный транспорт, 1983. - 158 с.